

Plattelands
Ontwikkelings
Programma
Regiebureau

Regiebureau POP

Jaarverslag 2016

Regiebureau POP

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Programmamanagement POP3	6
1.1 Programmabegeleiding en -toezicht	7
1.2 Implementatie en uitvoering POP3	9
1.3 Financiële planning en control	11
1.4 EU-aangelegenheden	13
2. Monitoring en evaluatie	16
2.1 Jaarverslag over de uitvoering 2015 POP2 en jaarverslag 2014-2015 POP3	17
2.2 Ex-post evaluatie POP2	17
2.3 Evaluatie tijdens de uitvoering	17
3. Network Support Unit	20
3.1 De Network Support Unit	21
3.2 Algemene bijeenkomsten en activiteiten	21
3.3 EIP-Agri/Innovatie in de landbouw	23
3.4 LEADER	24
3.5 Overige Europese bijeenkomsten	25
4. Organisatie	26
4.1 Communicatie en websites	27
4.2 Personeel en formatie	27
4.3 Bedrijfsvoering	27
4.4 Facilitair	27
4.5 Financieel	28
Bijlagen	
Bijlage 1: Samenstelling Comité van Toezicht POP NL in 2016	30
Bijlage 2: Personeel Regiebureau POP in 2016	32

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van het Regiebureau Plattelandsontwikkelingsprogramma (Regiebureau POP). Het doel van dit jaarverslag is verantwoording afleggen over de in 2016, door het Regiebureau, verrichte werkzaamheden. In dit jaarverslag zijn deze op hoofdlijnen beschreven.

Het Regiebureau POP is een gezamenlijke programmadirectie van het ministerie van Economische Zaken (EZ) en de twaalf provincies. Het Regiebureau POP werkt met twee teams: een Programmteam en een Netwerkteam. Alle werkzaamheden van beide teams hebben in het teken gestaan van het voldoen aan de Brusselse afspraken, maar vooral POP bekend maken en voorstellen ontwikkelen om procedures en processen soepeler te laten verlopen.

Mijlpalen in 2016 waren onder andere:

- a. de Nationale Najaarsconferentie POP op 17 november jl. Een dag waar alle betrokkenen bij POP tezamen kwamen om te praten over de voortgang van POP;
- b. het Amsterdam Rural Forum waar POP, cultuur en sociale context samen kwamen en leidden tot ervaringsuitwisselingen op nationaal en internationaal niveau;
- c. het opstellen van de handboek selectiecriteria met addenda.

Het derde Plattelandsontwikkelingsprogramma loopt tot aan 2021, met een uitloop tot 2023.

Een belangrijke rol bij de uitvoering wordt gespeeld door de twaalf provincies. Voor het grootste deel van de maatregelen in POP3 doen zij de openstellingen. Het Regiebureau POP wil samen met de provincies, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) de schouders er onder zetten om tot een volledige besteding van het beschikbare EU-budget te komen. Hiervoor is in 2016 heel veel werk verzet.

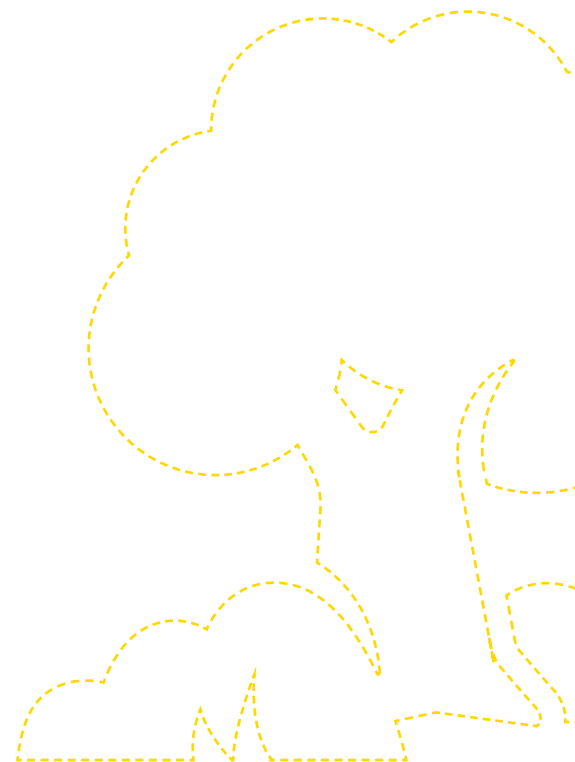
Janny Gooijer

Directeur Regiebureau POP

1

Programma- management POP3

In dit hoofdstuk worden de werkzaamheden op het gebied van programmabegeleiding en -toezicht, implementatie en uitvoering POP3, financiële planning en control en EU-aangelegenheden beschreven.

1.1 Programmabegeleiding en -toezicht

Het programmateam is verantwoordelijk voor de begeleiding van en het toezicht op de uitvoering van het POP3. De taken richten zich op toezicht, beheer, communicatie en monitoring en evaluatie van het programma.

Doel:

Algehele coördinatie van de inhoudelijke sturing van het programma.

Belangrijkste werkzaamheden:

- organiseren en faciliteren van verschillende overleggen, opstellen en doorvoeren van noodzakelijk geachte programmawijzigingen;
- helpdeskfunctie.

1.1.1 Overlegstructuur

Voor taken op het gebied van inhoudelijke programmabegeleiding organiseert en faciliteert het Regiebureau POP verschillende overleggen. Naast het door de EU voorgeschreven Comité van Toezicht POP NL (CvT) zijn dat het Landsdelig Bestuurlijk overleg (LBPOP), ad hoc Bestuurlijk Overleg, het Opdrachtgevers- en uitvoeringsoverleg POP (OUPOP), het Twaalf Provinciën Overleg (TPO), het POP-coördinatieoverleg EZ en het Begeleidingsteam POP (B-team POP).

■ Comité van Toezicht POP NL

Het Comité van Toezicht POP NL (CvT) is een door de Europese Commissie voorgeschreven overlegorgaan bestaande uit vertegenwoordigers van alle, voor de uitvoering van het POP relevante, actoren. Het CvT heeft als taak de begeleiding van en advisering over de uitvoering van het POP in Nederland.

Het CvT is in 2016 twee maal bijeen geweest, op 24 juni en op 9 december. In september heeft een schriftelijke consultatie van het CvT plaatsgevonden.

Tijdens de vergadering van 24 juni is onder meer gesproken over de goed verlopen afronding van POP2, het Jaarverslag over de uitvoering POP3 en het Jaarverslag van het Regiebureau POP. Belangrijkste bespreekpunt was het nieuwe voorstel inzake de bij de selectie van projecten te hanteren selectiecriteria. Omdat in december 2015 was geconcludeerd dat de in juni 2015 besproken en geaccordeerde criteria nader geconcretiseerd zouden moeten worden, is een Handboek selectiecriteria opgesteld. Het Handboek selectiecriteria moet tot de gewenste transparantie leiden, door keuzes en afwegingen en de onderbouwing daarvan inzichtelijk te maken. Het Handboek zelf beschrijft de hoofdlijn, een en ander wordt verder geconcretiseerd in een addendum per maatregel.

Die nadere invulling van de addenda per maatregel zijn in september 2016, via een schriftelijke consultatie, aan het CvT voorgelegd en akkoord bevonden. In de schriftelijke ronde is ook het voorstel tot beperkte aanpassing (notificatie) POP3 voorgelegd. Ook dat voorstel is geaccordeerd.

In december is door het CvT gesproken over de, door een extern bureau, uitgevoerde ex-post evaluatie van POP2. Besloten wordt dat de evaluatie formeel ingediend kan worden bij de Commissie en dat de stukken openbaar gemaakt kunnen worden. Daarnaast is gesproken over de voortgang POP3. POP3 lijkt op stoom te komen, er wordt in 2017 een groot aantal openstellingen voorzien. De gewenste uniformiteit in openstellingen en de doorlooptijden van aanvragen blijven aandachtspunten.

■ **Landsdelig Bestuurlijk Overleg POP (LBPOP)**

Het LBPOP is ingesteld ten behoeve van bestuurlijk commitment aan (implementatie van) niet grondgebonden POP3 onderwerpen en bestaat uit vier gedeputeerden van de landsdelen. Voorbereiding van vergaderstukken heeft plaatsgevonden in het Twaalf Provinciën Overleg (TPO), waarin alle provincies vertegenwoordigd zijn via hun POP-coördinator. De vertegenwoordigende gedeputeerde wordt op de hoogte gebracht van de standpunten van de overige provincies van het landsdeel.

Het LBPOP heeft in 2016 driemaal vergaderd waarvan één keer telefonisch. Belangrijkste bespreekpunten waren de voortgang van de afhandeling van POP2, de implementatie van POP3, offertes RVO.nl 2017, ICT aanpak RVO.nl. Er is ingestemd met de modelregeling, het sanctiebeleid en het voorstel verdeelsleutel beheer- en verantwoordingskosten.

■ **Oprachtgevers- en Uitvoeringsoverleg POP (OUPOP)**

Voor de afstemming van de uitvoering van het POP3 is het OUPOP ingesteld. Hierin zijn de opdrachtgevers, i.c. de regelingseigenaren van de POP3-maatregelen (provincies en het ministerie van Economische Zaken) vertegenwoordigd, alsmede uitvoerende instanties, zoals het Betaalorgaan en RVO.nl als uitvoeringsorganisatie (namens provincies). Tevens is het Regiebureau als regisseur lid. Provincies en EZ bespreken in het OUPOP, ieder vanuit hun rol van opdrachtgever, zaken betreffende opdrachtnemers, het Betaalorgaan.

Het OUPOP heeft in 2016 zevenmaal vergaderd. Er is onder andere gesproken over de Regeling Jonge Landbouwers (JoLa), het beheer van het (provinciaal) risicofonds, ICT, offertes en prestatieovereenkomsten en er zijn een aantal B-team interpretaties aan de orde geweest. In september is gesproken over de governance van het POP. Besloten is de samenstelling van het OUPOP te wijzigen en het aantal leden terug te brengen. Tot slot is er in oktober een werkbezoek gebracht aan de provincie Noord-Brabant.

■ **Twaalf Provinciën Overleg**

In het Twaalf Provinciën Overleg worden beleidsmatige en uitvoeringstechnische zaken besproken, die verband houden met de implementatie en uitvoering van POP2 en POP3. Daarnaast heeft het TPO een rol in de voorbereiding van de vergaderingen van het CvT. De concept vergaderstukken van het CvT worden hier besproken. Deelnemers aan het TPO zijn de provinciale POP-coördinatoren, EZ en vertegenwoordigers van RVO.nl. Het voorzitterschap wordt bekleed door één van de provinciale POP-coördinatoren. Het Regiebureau POP verzorgt het secretariaat.

Het TPO heeft in 2016 elfmaal vergaderd. Belangrijkste bespreekpunten: de financiële stand van zaken/ realisatie van de ELFPO-middelen, afhandeling POP2, ex-post evaluatie POP2, JoLa, openstellingskalender, offerte 2017, notificatie van het programmadocument, diverse praktijkvragen en implementatie POP3; waaronder handboek AO, handboek selectiecriteria, handboek voor aanvragers, sanctiebeleid. Daarbij zijn de agendastukken besproken ter voorbereiding op het CvT, LBPOP en OUPOP.

■ **POP-coördinatieoverleg EZ**

Het POP-coördinatieoverleg EZ is in 2009 ingesteld als een intern overleg van het ministerie. Het voorzitterschap is belegd bij een MT-lid van de Directie Europees Landbouw- en Visserijbeleid en Voedselzekerheid (DG AGRO/ELVV). Alle bij het POP betrokken EZ-directies zijn in het overleg vertegenwoordigd. Het secretariaat van het overleg is tot oktober 2016 gevoerd door het Regiebureau POP. Vanaf oktober 2016 wordt het secretariaat gevoerd door ELVV.

Het coördinatieoverleg heeft tot oktober 2016 éénmaal fysiek vergaderd (2 juni). In september heeft een schriftelijke consultatie plaatsgevonden. Beide keren zijn de conceptstukken die aan het CvT zouden worden voorgelegd doorgenomen.

■ **Begeleidingsteam POP**

Het Begeleidingsteam POP (B-team POP) geeft advies over interpretatiekwesties inzake de EU-conformiteit van voorgestelde werkwijzen en van de uitleg van EU-regelgeving. In het B-team POP zitten vertegenwoordigers van (beleids-)directies van EZ, provincies (landsdelige vertegenwoordiging) en het Betaalorgaan. Het voorzitterschap wordt bekleed door een vertegenwoordiger van de directie ELVV van EZ. Het Regiebureau POP voert het secretariaat.

Het B-team POP heeft in 2016 zeven keer vergaderd. Belangrijkste aandachtspunten waren resultaten audits en problemen die in de uitvoering van POP3 naar boven gekomen zijn. Inhoudelijk is vooral gesproken over de redelijkheid van kosten, selectiecriteria, de ervaringen met provinciale openstellingen in relatie tot EU-conformiteitsvraagstukken, aanbestedingscontroles, modelregeling POP3, voorbereidingskosten (rechtstreeks en verbonden kosten), productieve investeringen, netto inkomsten, de van toepassing zijnde voorwaarden bij de maatregel 'kennis' en het actieplan ter vermindering van het foutenpercentage bij de uitvoering van het ELFPO.

Een ander belangrijk aandachtspunt was het functioneren van het B-team POP. In de loop van 2017 zijn opnieuw afspraken gemaakt over de binnen het B-team POP te hanteren werkwijze, gericht op het snel, effectief en efficiënt te komen tot gedragen standpunten inzake EU-conformiteitsvraagstukken.

1.1.2 Programmawijziging

Een notificatie betreft een aanpassing van het programma die bij de Commissie moet worden gemeld en waar de Commissie bij uitvoeringsbesluit een oordeel over geeft. Er wordt geen nieuwe beschikking afgegeven. In 2016 is één notificatievoorstel POP3 bij de Europese Commissie ingediend. Dit voorstel betrof het invoegen van de inmiddels ingediende staatssteunmelding op de maatregelen Samenwerking, twee technische aanpassingen (Leader, Agromilieus- en Klimaatmaatregel) en vier aanpassingen in de beschrijving van maatregelen (Technische Bijstand, invoegen extra mogelijkheid Simplified Costs option in verschillende maatregelen, invoegen mogelijkheid uit POP3 financieren projectkosten voortvloeiend uit toegekende bezwaar- of beroep zaken POP2, Verwijdering van de submaatregel GMI).

Het voorstel is op 7 oktober 2016 ingediend en op 31 januari 2017 door de Commissie aanvaard.

1.1.3 Helpdeskfunctie

Regelingeigenaren en het Betaalorgaan leggen het Regiebureau POP regelmatig vragen voor over interpretaties en werkwijze bij de uitvoering van POP. Indien nodig worden deze vragen doorgeleid naar het B-team POP of TPO.

Daarnaast stellen consultants, projectaanvragers in spé en belangstellenden het Regiebureau POP (algemene) vragen over het POP en de subsidiemogelijkheden die het programma biedt. Het Regiebureau POP streeft naar een snelle en adequate afhandeling van alle vragen en verzoeken.

1.2 Implementatie en uitvoering POP3

Doel:

Rijk en provincies ondersteunen bij de start van de uitvoering van het programma en verhoging van de kennis en kunde bij provincies.

Resultaten:

- Proces Managementafspraken, offertes en uitvoeringskosten
- Landelijke openstellingskalender
- Programma masterclasses
- Handboek Administratieve organisatie
- Landelijke werkgroepen

1.2.1 Proces Managementafspraken, offertes en uitvoeringskosten

Begin 2016 hebben in het bestuurlijk overleg POP3 de staatssecretaris en de landsdelig vertegenwoordigde gedeputeerden ingestemd met het advies over financiële dekking van de uitvoeringskosten POP3 in de eerste jaren. De werkgroep Uitvoeringskosten, bestaande uit vertegenwoordigers van EZ, provincies en RVO.nl en onder voorzitterschap van de directeur van het Regiebureau POP hebben geadviseerd om een deel van de kosten van RVO.nl en de NVWA te financieren uit Technische bijstand. Bovendien hebben provincies besloten om de resterende provinciale middelen die niet meer nodig waren voor de uitfinanciering van POP2 projecten voor de eerste uitvoeringsjaren in te zetten voor de dekking van de provinciale bijdrage aan het risicofonds, kosten RVO.nl, ADR en NVWA. Hiervoor heeft het Regiebureau POP in september 2016 ook een wijziging van het POP-programma voorgelegd aan de Europese Commissie.

In overleg met RVO.nl en ELVV zijn in 2016 deze afspraken verder uitgewerkt. In de tweede helft van 2016 kon de eerste declaratie voor Technische bijstand worden ingediend.

1.2.2 Landelijke openstellingskalender

In 2016 hebben RVO.nl en Regiebureau POP gewerkt aan een provinciale openstellingskalender. Deze openstellingskalender heeft tot doel om enerzijds de werkbelasting van RVO.nl inzichtelijk en beheersbaar te maken en anderszijds de mogelijkheid om over provinciegrenzen de openstellingen af te stemmen. In de zomerperiode heeft het Regiebureau POP op verzoek van het bestuurlijk overleg oplossingen gevonden om de gewenste openstellingen van provincies in te passen binnen de lopende kalender.

1.2.3 Programma masterclasses POP3

In het POP3 is de regelgeving aangepast op het gebied van het selecteren van projecten, de soort maatregelen en de grotere nadruk op de interventielogica tussen het programma en relatie met de openstellingen. Ook de rollen en taken van betrokken provincies, Rijk en RVO.nl zijn verschoven. Bij provincies was behoefte om de kennis over POP3 bij te spijkeren. Daarom heeft het Regiebureau POP een programma voor masterclasses POP3 ontwikkeld, met name gericht op provincies. In de tweede helft van 2016 is in elk landsdeel de basis cursus gegeven met verschillende POP3 onderwerpen. De belangstelling vanuit de provincies was ruim voldoende. Tijdens deze bijeenkomsten is de behoefte aan verdere verdieping geïnventariseerd en heeft het Regiebureau POP een programma met masterclasses over tendering, aanbesteding en audits voorgesteld. Dit programma zal in 2017 verder worden uitgewerkt en gerealiseerd.

1.2.4 Handboek Administratieve organisatie

In 2016 is het handboek administratieve organisatie ontwikkeld door het Regiebureau POP. In afstemming met vertegenwoordigers van provincies, EZ en RVO.nl zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het niveau van de uitvoering van het programma POP3 beschreven. In juni 2016 is het handboek vastgesteld door het landsdelig bestuurlijk overleg.

1.2.5 Landelijke werkgroepen

In 2016 zijn verschillende tijdelijke, landelijke werkgroepen ingesteld met deelnemers vanuit EZ, provincies, Regiebureau POP en RVO.nl om op een snelle manier oplossingen te bedenken die voldoende draagvlak hebben bij de verantwoordelijke organisaties. Het Regiebureau POP was als secretaris betrokken bij de werkgroepen.

De **werkgroep Risicofonds** heeft een notitie opgeleverd over het beheer van het Risicofonds POP ter dekking van terugvorderingen van de Europese Commissie bij provinciaal uitgevoerde maatregelen. Deze notitie is eind november vastgesteld in het OUPOP en ter accordering voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg POP van maart 2017.

Op verzoek van het OUPOP is een **werkgroep voor verbetering auditstructuur** ingesteld. De werkgroep is er op gericht om tot duidelijke afspraken te komen over de rollen en taken van EZ, provincies, Regiebureau POP en RVO.nl. De werkgroep is in 2016 een aantal keer bij elkaar geweest. Begin 2017 heeft de werkgroep een draaiboek Audits voorgelegd aan het OUPOP.

Rond het waterthema zijn er met vertegenwoordigers van Unie van Waterschappen, Waterschappen LTO, I&M, EZ, provincies en Regiebureau POP verschillende bijeenkomsten georganiseerd om met oplossingen voor knelpunten te komen. Een resultaat was een voorstel voor het Bestuurlijk Overleg POP van oktober over de wijze waarop aan de Tweede Kamer kan worden gerapporteerd over de inzet van de watermiddelen op de internationale doelen.

Bovendien is in het Bestuurlijk Overleg POP besloten om een **adviesgroep Water** in te stellen die zich richt op de tijdige inzet van deze watergelden op de juiste doelen. Deze adviescommissie heeft als boegbeeld gedeputeerde Staghouwer van landsdeel Noord benoemd die als bestuurlijk portefeuillehouder optreedt voor water in POP3.

De **werkgroep Modelregeling** heeft in 2016 een aantal werkzaamheden verricht en producten opgeleverd. Er zijn in 2016 drie maal aanpassingen doorgevoerd in de Provinciale modelregeling POP3. Op 16 februari, 7 juli en 15 oktober zijn aangepaste versies van de modelregeling gepubliceerd. De werkgroep heeft hiervoor de voorbereidende werkzaamheden verricht. De werkgroep Modelregeling is nauw betrokken geweest bij het opstellen en uitwerken van het Handboek selectiecriteria + addenda per maatregel, die in juni 2016 en september 2016 aan het CvT zijn voorgelegd. Begin 2016 is door de werkgroep verder gewerkt aan de ontwikkeling van de beleidsregels sancties POP, voor wat betreft het onderdeel niet grondgebonden maatregelen. De beleidsregels (voor grondgebonden én niet-grondgebonden maatregelen) zijn op 24 mei 2016 door de Staatssecretaris EZ gepubliceerd.

Een deel van de werkgroep Modelregeling heeft het Handboek voor aanvragers opgesteld. Dit handboek is bedoeld voor aanvragers en begunstigden van POP3 en geeft uitleg over de procedures en regelgeving. In juli 2016 is dit handboek vastgesteld.

De **werkgroep JoLa** is ingesteld om de regeling voor Jonge Landbouwers namens alle provincies uit te werken. In 2016 zijn twee openstellingen voorbereid op 1 maart en 1 december. Vanwege de bestuurlijke aandacht voor deze regeling is besloten om de openstelling van 1 maart te evalueren. Deze evaluatie is begeleid door de werkgroep. Parallel aan deze evaluatie heeft de werkgroep de investeringslijst binnen de regeling verder uitgewerkt. In de openstelling van december is hiermee de lijst uitgebreid van 14 naar 20 investeringscategorieën. Beide openstellingen zijn in een eenduidige opdracht tussen provincies en RVO.nl uitgevoerd, waarbij het Regiebureau POP voor de openstelling van 1 maart de opdrachtgever is.

1.3 Financiële planning en control

Doel:

Ondersteuning van de verschillende partijen in de uitvoering van het programma, zodat alle partners hun verantwoordelijkheid kunnen waarmaken. Daarnaast sturing geven op de financiële voortgang van het programma.

Resultaten:

- Overzicht financiën 2016
- Financiële rapportages
- Budgetbrieven
- Openstellingskalender
- Financieel voor- en najaarsoverleg
- Aanpassingen 2016

1.3.1 Overzicht financiën 2016

Voor de periode 2014 tot en met 2020 heeft Nederland in totaal een bedrag van € 765 mln. beschikbaar. In de POP3 periode is de N+3 regel van toepassing, hetgeen betekent dat het beschikbare budget 2014 (€ 86 mln.) uiterlijk eind 2017 moet zijn betaald aan eindbegunstigden en gedeclareerd bij de EU. In 2015 is er onder het POP3 voor het eerst gedeclareerd bij de EU. Het ging hierbij in totaal € 32,5 mln. Het grootste deel betrof de agromilieu- en klimaatsteun (maatregel 10): € 29 mln. Het overige bedrag had betrekking op de brede weersverzekering (maatregel 17). In 2016 is er in totaal € 41,4 mln. gedeclareerd. Ook dit jaar betrof het grootste deel de agromilieu- en klimaatsteun: € 28 mln. Het overige deel van de declaratie betrof de brede weersverzekering € 4,7 mln., de uitfinanciering van POP2 projecten (oud maatregel 125 en 216) € 7.8 mln. en Technische Bijstand € 1 mln.

Per 31 december 2016 is in totaal ca. € 74 mln. aan ELFP0-middelen uitbetaald en gedeclareerd en is het financiële beeld van de ELFP0-realiserings per maatregel als volgt:

POP3 Budget versus realisatie tot en met 2016

Afgerond in mln €	Beschikbaar van 2014 tot en met 2020	Realisatie tot en met 31-12 2016	
Maatregel	In mln. euro's	In mln. euro's	%
1 Kennisoverdracht en voorlichting	14	0	0
3 Kwaliteitsregeling voor landbouwprodukten en levensmiddelen	30	0	0
4 Investerings	361	8	2
10 Agromilieu- en klimaatsteun	248	57	23
16 Samenwerking en EIP	28	0	0
17 Risicobeheer	22	8	36
19 Leader	40	0	0
20 Technische Bijstand	22	1	5
Totaal	765	74	10

1.3.2 Financiële rapportages

Tijdens de looptijd van het POP2 en POP3 wordt tweemaal per jaar (op 31 januari en 31 augustus) aan de Europese Commissie gerapporteerd over de kwartaalbedragen die Nederland verwacht te declareren. Ook moeten voor de daaropvolgende twee jaren van de POP-periodes ramingen worden verstrekt. In 2016 zijn voor POP3 genoemde ramingsrapportages opgesteld. Het Regiebureau POP heeft het aanleveren van de benodigde gegevens aan de Europese Commissie gecoördineerd en voorbereid.

1.3.3 Budgetbrieven

Het Regiebureau POP stelt jaarlijks in het eerste kwartaal de zogeheten budgetbrief op, waarin per regelingseigenaar (provincie of EZ) en per maatregel het beschikbare EU-budget wordt aangegeven. Ter informatie worden deze gegevens naar RVO.nl gezonden. De brieven zijn in maart 2016 naar de regelingseigenaren verstuurd.

1.3.4 Openstellingskalender

In 2016 was het sturen op openstellingen en vastleggen van verplichtingen een bijzonder speerpunt. Begin 2016 is samen met RVO.nl de openstellingskalender 2016 opgesteld. In het najaar 2016 is begonnen met de voorbereidingen van de openstellingskalender 2017, deze kalender was eind 2016 gereed. In 2016 zijn 125 openstellingen geweest die circa 470 beschikkingen hebben opgeleverd met een totale EU-bijdrage van € 25 mln.

1.3.5 Financieel voor- en najaarsoverleg

Het is belangrijk dat bij signalen over stagnatie in de financiële realisatie zo snel mogelijk maatregelen worden getroffen. Daarom maakt het Regiebureau POP in principe tweemaal per jaar een grondige analyse van de financiële voortgang van het programma. Met alle budgethouders (provincies, EZ) worden uitgaande van de toegewezen bedragen budgetten in de budgetbrief, de stand van de betalingen, de verplichtingen en de verwachtingen van het verloop hiervan doorgenomen. Met betrekking tot POP3 hebben in 2016 geen visitaties plaatsgevonden vanwege de opstartactiviteiten van het programma. Veel budgethouders hadden de eerste openstellingen in 2016.

1.3.6 Aanpassingen in 2016

In 2016 heeft het CvT ingestemd met een voorstel om enkele wijzigingen door te voeren in het POP3. Deze wijzigingen worden beschreven onder hoofdstuk 1.1.2.

Een van de wijzigingen was het uit het programma nemen van het onderdeel Garantstelling marktintroductie risicovolle innovaties (GMI) onder maatregel 4. De geprogrammeerde EU-middelen (€ 7 mln.) zijn toegevoegd aan maatregel 17, risicobeheer zijnde de Bredeweersverzekering.

1.4 EU-aangelegenheden

Doel:

Onderhouden contacten met landendesk DG-Agri en andere instellingen van de Europese Commissie ten behoeve van een efficiënte en effectieve implementatie van het POP3.

Resultaten:

- Europees plattelandontwikkelingscomité (RDC)
- Contact met landendesk (voortgangsgesprek)
- Voorbereiding inbreng in EGESIF en Comité van landbouwfondsen
- Deelname aan EU-conferenties
- Begeleiding controlebezoek en audits

1.4.1 Europees plattelandontwikkelingscomité (RDC)

In 2016 heeft het RDC zesmaal vergaderd in Brussel over de voortgang van het Europees fonds voor plattelandontwikkeling. Elke vergadering wordt de financiële voortgang van het ELFPO besproken. Daarnaast heeft de Commissie voorstellen besproken voor de vereenvoudiging van de uitvoeringsverordening, de mogelijkheden om de integratie van vluchtelingen te financieren uit het POP en antwoorden te geven op vragen over de uitvoering POP uit lidstaten.

1.4.2 Landendesk

In oktober was het voortgangsgesprek met de landendesk van DG Agri op basis van het voortgangsverslag. Hierin is de voortgang van het programma besproken en heeft de Europese Commissie aandachtspunten besproken voor de uitvoering, zoals de gevraagde rapportage over de openstellingen in het POP. In 2016 is ook regelmatig informeel overleg geweest over de in te dienen wijzigingen. Hierdoor was het mogelijk om het formeel indieningsproces tijdig en soepel te doorlopen.

Naast deze contacten is ook regelmatig contact met de landendesk over de beantwoording van vragen die spelen bij de uitvoering van het POP.

1.4.3 Voorbereiding inbreng in EGESIF en Comité van landbouwfondsen

Het Regiebureau POP is agendalid van deze genoemde overleggen en monitoort de onderwerpen die in de overleggen aan de orde komen.

1.4.4 Deelname aan EU-conferenties

In 2016 heeft het programmateam aan enkele conferenties en workshops in Brussel deelgenomen. Een belangrijke conferentie was gericht op de selectiecriteria in maart 2016. Deze conferentie heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het handboek selectiecriteria. Daarnaast is er deelgenomen aan workshops over monitoring en evaluatie en vereenvoudigde kosten.

De Europese Commissie heeft voor de ondersteuning van het Europese Netwerk voor Plattelandontwikkeling in de periode 2014–2020 een organisatiestructuur opgezet, genaamd "European Network for Rural Development (ENRD), ofwel "Europees Plattelands Netwerk". Hieraan nemen de 28 lidstaten en een aantal Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) deel, met in totaal vijf vertegenwoordigers per lidstaat, verdeeld over 5 disciplines. De Assembly, die bestaat uit alle leden, komt één keer per jaar bij elkaar om de doelen en activiteiten voor de komende periode te bespreken en vast te stellen. Uit de Assembly is een Stuurgroep samengesteld die bij elkaar komt om de voortgang te bezien, om goede praktijken te delen en knelpunten weg te nemen.

Het Europese netwerk wordt ondersteund door het Contactpoint van het European Network for Rural Development (ENRD). De ENRD en het Servicepoint "Europees Innovatie Partnerschap Agri" (EIP-Agri) verzorgen een scala aan activiteiten die bedoeld zijn om op Europees niveau kennis te ontwikkelen en te delen. Dit gebeurt in de vorm van workshops en seminars en door middel van Thema- en Focusgroepen; waarbij een selecte groep deskundigen meerdere keren bij elkaar komt. Voor deze groepen en bijeenkomsten is deelname vaak open; dan wordt het Nationale Netwerk ingeschakeld voor de werving van deelnemers, bijvoorbeeld agrarische ondernemingen of deskundigen van de provincies.

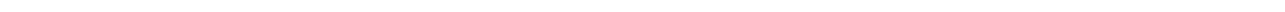
Door het Regiebureau POP is in 2016 deelgenomen aan de Algemene Vergadering (Assembly), de Stuurgroep en de vaste "Expert Group on Monitoring & Evaluation". Nederlandse deelname aan de vaste Subgroep Innovatie (EIP-AGRI) wordt ingevuld door een vertegenwoordiger van de kennisinstellingen en een vertegenwoordiger van de Nederlandse publieke agrarische adviesorganen. LEADER-coördinatoren verzorgen in afstemming met de NSU de bijdrage aan de subgroup LEADER. Op de website van de ENRD zijn de agenda's, presentaties en verslagen van de bijeenkomsten te vinden.

Wat betreft de Subgroep Innovatie wordt door de betreffende vertegenwoordiger geschakeld met de Strategische Werkgroep SCAR AKIS (adviesgroep Agriculture Knowledge & Innovation Systems voor de Standing Committee Agriculture Research). Deze onafhankelijke denktank is verbonden aan het Europese onderzoeksprogramma voor Kennis & Innovatie Horizon 2020 en wordt gefaciliteerd door de Europese Commissie. Op deze wijze worden de Nederlandse ervaringen met (onder meer) het EIP en opvattingen over de agri-onderzoeksagenda verwoord in adviezen aan de Europese Commissie. De SWG SCAR AKIS heeft meerdere malen vergaderd in Brussel en buitenland en kennis gewisseld met andere SWG's van de SCAR. De Provincie Limburg faciliteert en financiert de deelname van de aangewezen expert aan de SWG SCAR AKIS en de Subgroup for Innovation.

1.4.5 Begeleiding controlebezoek en audits

In januari 2016 heeft de audit op de POP2 maatregelen 214 en 216 plaats gevonden. ELVV heeft deze audit begeleid. Vanuit het Regiebureau POP is informatie aangeleverd ten behoeve van deze audit en is daar waar nodig dit proces ondersteund.

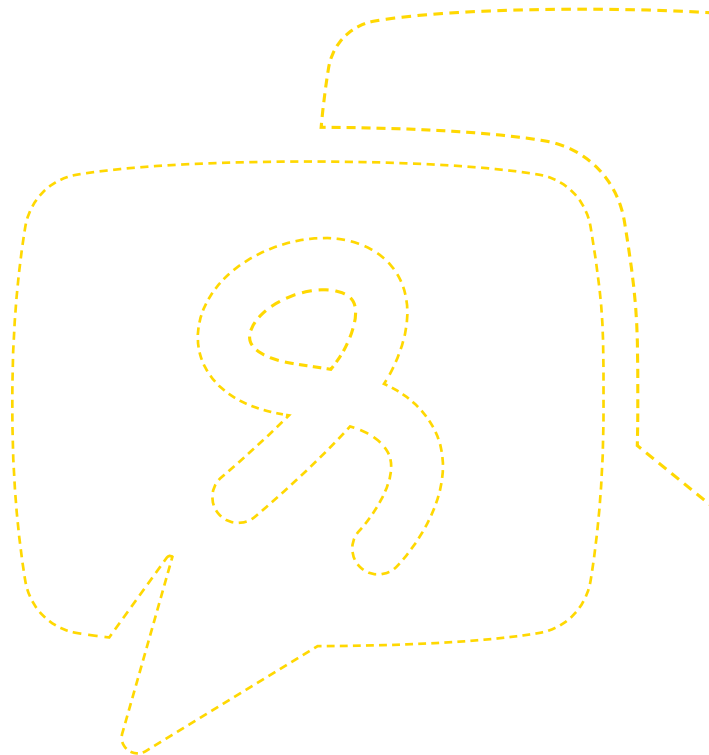

2

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie zijn belangrijke sturingselementen voor het programma. De resultaten van monitoring en evaluatie kunnen aanleiding geven voor aanpassing van het programma en/of de programmastructuur.

Doel:

Inzicht geven in de voortgang en resultaten van het uitvoeringsprogramma POP3.

Resultaten:

- Jaarverslag over de uitvoering 2015 POP2 en jaarverslag 2014 – 2015 POP3
- Ex-post evaluatie POP2
- Evaluatie tijdens de uitvoering

2.1

Jaarverslag over de uitvoering 2015 POP2 en jaarverslag 2014-2015 POP3

Elk jaar verschijnt er een jaarverslag over de voortgang van het programma. Het jaarverslag wordt opgesteld door het Regiebureau POP, op basis van gegevens van RVO.nl, provincies en beleidsdirecties van EZ. Het afgelopen jaar was bijzonder, omdat zowel voor de uitvoering van POP2 als van POP3 een jaarverslag is opgesteld. Het jaarverslag van POP2 was het laatste verslag van het programma. Het jaarverslag POP3 was vooral gewijd aan de ontwikkeling van het programma en de voorbereiding van de uitvoering. Communicatie over het programma is een belangrijk aandachtspunt in het verslag.

Het jaarverslag POP2 en het jaarverslag POP3 zijn door het CvT in 24 juni vastgesteld, waarna de Europese Commissie beide verslagen op 4 november heeft goedgekeurd.

2.2

Ex-post evaluatie POP2

De uitvoering van het programma POP2 is in 2016 uitgebreid geëvalueerd door het bureau ECORYS. Deze ex-post evaluatie werd begeleid door een begeleidingscommissie onder voorzitterschap van het Regiebureau POP.

De resultaten van de evaluatie zijn op 6 september 2016 uitgebreid besproken met een brede doelgroep. Het CvT heeft op 9 december 2016 de evaluatie besproken, waarna deze aan de Europese Commissie is toegestuurd. Hiermee heeft Nederland voor de uitvoering van het programma POP2 aan alle verplichtingen voldaan.

2.3

Evaluatie tijdens de uitvoering

2.3.1 Evaluatie 1e openstelling JoLa

De regeling jonge landbouwers (JoLa) is een nieuwe regeling voor de provincies. Deze openstelling vroeg bestuurlijke aandacht, waardoor de behoefte ontstond om de eerste openstelling te evalueren. Deze evaluatie past goed in de nieuwe werkwijze om de uitvoering van het programma POP3 te evalueren, waarbij de midterm evaluatie wordt vervangen door periodieke “on going” evaluaties.

Het Regiebureau POP heeft het bureau Bartels opdracht gegeven om de evaluatie onder begeleiding van de werkgroep JoLa uit te voeren.

Het CvT heeft op 9 december de evaluatie besproken, waarna hij gepubliceerd is op de website van het Regiebureau POP.

2.3.2 Kennisontwikkeling monitoring en evaluatie

Voor de uitvoering van POP3 heeft de Europese Commissie voor kennisuitwisseling en ondersteuning van de besluitvorming over monitoring en evaluatie een platform ingesteld, de Expert Group on Monitoring and Evaluation the CAP. RVO.nl en het Regiebureau POP vertegenwoordigen Nederland in dit platform. Er zijn in 2016 twee bijeenkomsten geweest van deze expertgroep. In de expertgroep zijn o.m. de richtlijnen voor de uitgebreide jaarlijkse voortgangsrapportage in 2017 en de evaluatie van het Netwerk Platteland besproken. Voor ondersteuning van de monitoring en evaluatie in de lidstaten heeft de Commissie de "European Evaluation Helpdesk for Rural Development" opgericht. De helpdesk organiseert jaarlijks een workshop om de activiteiten voor monitoring en evaluatie te optimaliseren. Binnen dit kader is op 16 februari een workshop gehouden over monitoring en evaluatie LEADER voor de LAG-coördinatoren. Hieraan namen 33 personen deel.

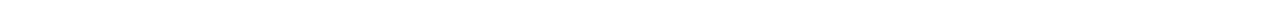
Op 27 oktober is een gezamenlijke bijeenkomst met de Vlaamse collega's geweest, over het beantwoorden van de vragen in het uitgebreide jaarverslag in 2017. Aan de hand van leerervaringen bij de ex-post evaluatie POP2 van beide partijen is vooruit gekeken naar een mogelijke aanpak in 2017. De bijeenkomst werd ondersteund door de helpdesk.

2.3.3 Voortgangsoverleg met de Europese Commissie

Jaarlijks vindt met de landendesk Nederland van de Europese Commissie een overleg plaats over de voortgang van het programma. Input vormt het ingediende jaarverslag. Het voortgangsoverleg is op 13 oktober 2016 gevoerd.

2.3.4 Netwerk support Unit

De NSU evalueert iedere bijeenkomst die zij organiseert. Van elke bijeenkomst of gesprek maakt zij een verslag en vrijwel altijd een bericht dat minimaal gecommuniceerd wordt via de website van het Netwerk Platteland. De bijeenkomsten worden bijgehouden in het Common Network Statistics (CNS) systeem. De verzameling data in dit systeem wordt door de ENRD bijgehouden en geanalyseerd. De NSU houdt daarnaast statistieken bij over het gebruik van de website en social media, het aantal nieuwsbrieven en het aantal bilaterale gesprekken. Voor het bepalen van het werkprogramma hanteert de NSU de interventielogica. De interventielogica is een planningstool die door de ENRD wordt geadviseerd. Deze tool wordt gebruikt om een logisch model te bouwen van de relaties tussen: de behoeftes van het netwerk, de doelen van het netwerk, de geplande activiteiten om de doelen te bereiken en de verwachte output en resultaten van het netwerk.

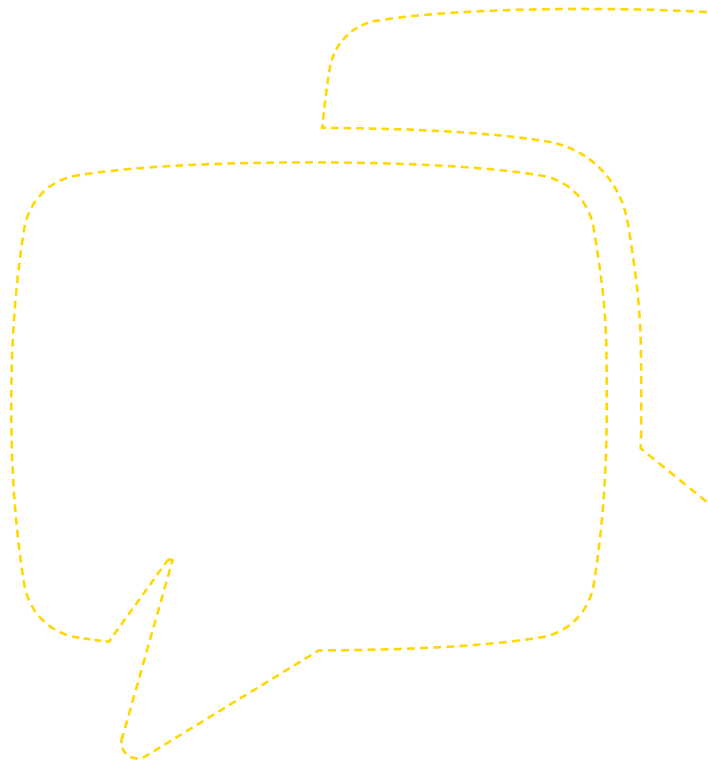

3

Network

Support Unit

In dit hoofdstuk worden de activiteiten van de Network Support Unit van het Netwerk Platteland in 2016 beschreven.

3.1 De Network Support Unit

De Network Support Unit (NSU) is onderdeel van het Regiebureau POP. De NSU zet zich in voor het Netwerk Platteland en het Europees Innovatiepartnerschap Agri. Het Netwerk Platteland is de samenhang van organisaties en individuen die zich inzetten voor de nationale (POP) opgaven voor het platteland.

Doel:

Ondersteuning van actoren in de plattelandontwikkeling bij de onderlinge uitwisseling van informatie en het geven van voorlichting over POP. Op deze wijze vergroot de NSU de betrokkenheid van actoren bij POP en de kwaliteit van de uitvoering van POP. Naast haar nationale activiteiten is de NSU actief in Brussel t.b.v. informatie uitwisseling tussen de Europese Commissie en Nederland en tussen Nederland en andere EU landen. De hoofddoelen en -activiteiten van het Netwerk Platteland en de NSU vloeien onder meer voort uit de verplichtingen gesteld in Europese verordening 1305/2013.

Resultaten:

- Algemene bijeenkomsten en activiteiten
- EIP-Agri/Innovatie in de landbouw
- LEADER
- Overige Europese bijeenkomsten

3.2 Algemene bijeenkomsten en activiteiten

In het kader van het programmamanagement (hoofdstuk 1), EIP-Agri en Leader (paragrafen 3.3 en 3.4) zijn diverse activiteiten uitgevoerd die in de betreffende paragrafen zijn vermeld. In deze paragraaf worden de door het Regiebureau POP georganiseerde bijeenkomsten en activiteiten vermeld die meer algemeen van aard zijn.

■ Inspirators Platteland

De NSU is in het jaar 2016 gestart met de werving van "Inspirators Platteland". Dit is een informele en onafhankelijke groep, waarin deelnemers met elkaar in gesprek gaan over ontwikkelingen in de landbouw, de voedselketen en op het platteland. Innovatie en verduurzaming zijn daarbij sleutelbegrippen, evenals de sociaal culturele betekenis van het platteland. Daarbij wordt een duidelijke link gelegd met de uitvoering van POP3.

De groep is op 3 maart 2016 voor de eerste keer bijeen gekomen in de Metaalkathedraal in Utrecht. Door de 30 aanwezigen is daar gediscussieerd op de thema's: Ondernemerschap in de landbouw, Natuurinclusief boeren, Boer-Burger, Stad-Platteland en leefbaarheid.

De middag heeft inspiratie gegeven voor vervolgcacties van enerzijds de NSU en anderzijds de deelnemers. De inspirators zijn in 2016 voorts betrokken geweest bij The Amsterdam Rural Forum en bij de Nationale Najaarsconferentie POP3.

■ **Amsterdam Rural Forum & 5th NRN-meeting**

Samen met ENRD organiseerde de NSU op 11 en 12 mei het "Amsterdam Rural Forum". Deze bijeenkomst was tegelijkertijd de vijfde ENRD bijeenkomst voor de Nationale Netwerken. Ruim 150 deelnemers, waaronder mensen uit het Nederlandse en het Europese plattelandnetwerk, kunstenaars, ondernemers en wetenschappers, (waarvan ook een groot aantal uit de EU), werkten aan de verbinding tussen stad en platteland. In 16 workshops kwamen actuele ontwikkelingen rondom landbouw en voedsel maar ook de opvang van vluchtelingen op het platteland aan bod.

Het doel was om vanuit verschillende invalshoeken van plattelandontwikkeling en nieuwe manieren van relatienetwerken te belichten. Daarbij werd de rol en de betekenis van het werk van kunstenaars in het bijzonder aan de orde gesteld. De deelnemers inspireerden elkaar aan de hand van voorbeelden van uitgevoerde projecten in diverse EU landen. Projecten die op grote ingewikkelde thema's, op kleine schaal een daadwerkelijke verandering in gang hebben gezet. Zowel van de zijde van de Europese Commissie, als de deelnemers, was er waardering voor deze opzet en de resultaten van de dag.

■ **EU-kijkdagen**

De organisatie van de EU-kijkdagen in 2016 vond, net als voorgaande jaren, plaats in samenwerking met de andere EU-fondsen. De NSU organiseerde op 13 en 14 mei, samen met provincie Overijssel, de inbreng vanuit POP3.

Het programma in Overijssel bestond uit 1 startbijeenkomst, 2 workshops en 12 locaties die gedurende twee dagen te bezichtigen waren. Er zijn ongeveer 800 bezoekers geteld waarvan het grootste deel bestond uit reguliere bezoekers van twee locaties die normaal ook al veel bezoekers trekken. Op de andere deelnemende locaties en bij de georganiseerde evenementen viel de belangstelling tegen. De trend van dalende fysieke bezoekersaantallen was al enige jaren zichtbaar en heeft zich in 2016 doorgezet.

Een belangrijk onderdeel van de campagne was gericht op de media. Verder was er aandacht voor Europese subsidies in de streekkranten, landelijke media en social media (facebook, twitter e.d.).

■ **Nationale najaarsconferentie POP3 (17 november)**

Op 17 november heeft het Regiebureau de Nationale Najaarsconferentie POP3 georganiseerd in het Spoorwegmuseum in Utrecht. De dag stond in het teken van het eerste uitvoeringsjaar van POP3. De dag had een gevarieerd programma met toespraken, 10 workshops en mogelijkheden om te netwerken. De dag werd door de bijna 140 deelnemers goed gewaardeerd. De presentaties en verslagen van de verschillende workshops zijn te vinden op de website www.netwerkplatteland.nl.

■ **Overige bijeenkomsten**

Door de NSU zijn een aantal bijeenkomsten voor provincies en andere organisaties georganiseerd om informatie uit te wisselen over verschillende maatregelen en openstellingen in de POP3 periode.

- Op 14 januari is een bijeenkomst over de maatregel Verkaveling georganiseerd om elkaar te informeren en ideeën voor de openstelling verder uit te werken.
- Op 28 januari is een bijeenkomst gehouden voor provincies, waterschappen en LTO/DAW om de samenwerking rond de watermaatregelen te bevorderen en om informatie uit te wisselen. Hierbij waren ca. 70 personen aanwezig.
- Op 8 december hebben provincies en waterschappen een tweetal issues besproken rond de openstelling van de "pijler 1"- en nationale middelen voor watermaatregelen. Hierbij is veel informatie uitgewisseld en zijn afspraken gemaakt voor het vervolg.

3.3 EIP-Agri/Innovatie in de landbouw

Het Europees Innovatie Partnerschap in de landbouw (EIP-agri) is een (nieuw) initiatief van de Europese Commissie, dat erop gericht is innovaties van agrarische ondernemers meer kans te geven. Dat wordt gedaan door agrariërs te verbinden met kennis en ervaring die deze ondernemers niet zelf kunnen mobiliseren. In POP3 is daartoe een budget opgenomen voor operationele groepen die een innovatie willen starten of verder willen brengen. De mogelijkheden om met POP-maatregelen innovaties te stimuleren gaan verder dan alleen EIP-Agri. Het betreft ook samenwerken in innovatie met bestaande of andere groepen, kennisoverdracht en voorlichting, investeren in innovatie en garantstelling marktintroductie innovaties. De NSU ondersteunt EIP-Agri door advisering (telefonisch en live), berichten op de website en inbreng in bijeenkomsten. In 2016 zijn met circa 40 personen die een rol hebben bij landbouwinnovatie gesprekken gevoerd. Dit betrof onder andere maatschappelijke organisaties, initiatiefnemers en adviseurs. Veel personen waren op zoek naar informatie over de innovatiemaatregelen in het POP3. Het doel van de gesprekken was: informeren over maatregelen en werkwijze POP3, adviseren van potentiële initiatiefnemers over hun plannen, doorverwijzen naar de beste gesprekspartners bij provincies en uitbreiden van het netwerk. Van een aantal gesprekken zijn berichten voor de website gemaakt. Daarnaast heeft de NSU randvoorwaardelijke activiteiten ontplooid, zoals het verwoorden van de selectiecriteria en adviseren over de wijze van openstelling en beoordeling.

Het EIP-Agri bestaat uit twee deelinstrumenten. Het POP wordt ingezet om innovatiegroepen te steunen. Daarnaast financiert de Europese Commissie zogenaamde Multi-Actor Projects en Thematische Netwerken, met middelen uit het kennisprogramma Horizon 2020. Hierbij gaat het om Europese teams van deskundigen die kennis verzamelen en door ontwikkelen ten behoeve van en met inbreng van Operationele Groepen uit de verschillende lidstaten. Werkzaamheden voor dit onderdeel van EIP-Agri zijn voornamelijk ingevuld door de Nederlandse vertegenwoordiger in de Subgroup for Innovation en SWG SCAR AKIS en betroffen: Nederlandse behoeften inbrengen met het oog op de betreffende Horizon 2020 openstellingen, partijen in contact brengen en aanvragende consortia adviseren over de formulering van hun voorstellen.

Op 16 februari is een presentatie gehouden voor de NAJK, de vereniging voor jonge agrariërs. Circa 15 medewerkers van de provinciale AJK-organisaties hebben kennis genomen van de innovatiemaatregelen in POP3. Tijdens een voorlichtingsbijeenkomst over de openstellingen van Samenwerken voor innovatie/EIP in Noord-Nederland op 28 oktober is een verhaal gehouden over het doel van innovatie en de Europese context.

De NSU werkt nauw samen met het Servicepoint EIP-AGRI in Brussel. Deze organisatie stimuleert en ondersteunt de innovatie in de landbouw op Europees niveau. Samen zorgen we voor de uitwisseling van informatie en Best Practices tussen Nederland en de andere lidstaten. Om de uitvoering van EIP te verbeteren is deelgenomen aan een workshop op 19 en 20 april in Padua, op 21 en 22 september in Krakau en op 2 en 3 oktober in Boedapest. Eerste ervaringen met projecten en werkwijzen zijn uitgewisseld, inbreng is geleverd voor het verbeteren van de uitvoering en de communicatie. Ook is deelgenomen aan workshops en seminars met thema "Cities & Food", "Supply Chains connecting RDP to Food & Drink Industry".

Het Servicepoint EIP-Agri verzorgt ook de organisatie rond zogenaamde Focusgroepen. Dit zijn groepen die in korte tijd inzicht geven in de stand van zaken rond een thema en aanbevelingen doen voor de aanpak van vraagstukken. Inmiddels zijn 25 Focusgroepen actief of actief geweest. Deze hebben hun informatie vastgelegd in rapporten. De doorstroming van deze informatie naar de partijen die daar wat mee kunnen liet echter te wensen over. Daarom heeft de NSU op 9 december een bijeenkomst georganiseerd om met de Nederlandse deelnemers aan deze groepen te bespreken hoe dit kan worden verbeterd.

Verder zijn verschillende malen leden van de achterban uitgenodigd om deel te nemen aan EIP-focusgroepen, workshops en seminars.

De NSU heeft een format voor een landelijke structuur voor een adviescommissie opgezet, met name ter benutting bij innovatiemaatregelen. Dit format voor landelijke ondersteuning omvat een deskundigenpool voor adviescommissies en eventuele deelname van de NSU aan de adviescommissies ter ondersteuning van het proces. In 2016 werd de invulling van de adviescommissie per provincie/ landsdeel georganiseerd.

■ **Korte ketens**

Wat zijn de knelpunten en kansen in de korte voedselketen? Wat levert samenwerking ondernemers op in het vinden van nieuwe markten, op gebied van logistiek, communicatie en ICT? Deze en meer onderwerpen kwamen aan de orde in provinciale bijeenkomsten die de NSU organiseerde samen met de provincies en een aantal andere organisaties. Bij de workshops waren 35 (Gelderland), 40 (Zuid-Holland), 70 (Overijssel) en 65 (Groningen/Drenthe) personen aanwezig, waaronder veel ondernemers/boeren, enkele adviseurs, mensen van kennisinstellingen, vertegenwoordigers van de overheid, consumentenplatforms en maatschappelijke organisaties. De knelpunten en suggesties worden op verschillende manieren opgepakt en verder gebracht.

3.4 LEADER

Na de opstartfase van LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l' Economie) in 2015 zijn de meeste van de 20 lokale actiegroepen LEADER in 2016 gestart met het werven en beoordelen van projecten.

Netwerk Platteland heeft diverse workshops, masterclasses en trainingen georganiseerd:

- Drie masterclasses voor LEADER-coördinatoren en provinciale aanspreekpunten voor LEADER over monitoring en evaluatie (34 deelnemers), Communicatie (20 deelnemers) en EU-conformiteit (28 deelnemers).
- Twee overleggen voor Leadercoördinatoren met als doel te komen tot informatie uitwisseling en het stimuleren van samenwerking (ongeveer 25 deelnemers per keer)
- Een workshop voor de provinciale aanspreekpunten LEADER i.v.m. het maken van openstellingen voor LEADER (30 deelnemers).
- Netwerk Platteland is 7 keer uitgenodigd door LEADER groepen om bij hun vergadering de Starterskit Leader te presenteren.
- Er zijn 2 intervisiegroepen opgestart met elk ongeveer 8 deelnemers.

De website is in 2016 gestart met een nieuwe format waarbij voor LEADER relevant zijn:

- Diverse nieuwsberichten en blogs.
- Algemene informatie over LEADER en doorverwijzingen naar de 20 Nederlandse Leadergroepen
- Vier best practices uit POP2 (als voorbeeld voor nieuwe projecten in POP3).
- Diverse documenten waaronder Starterskit Leader 2014-2020 en de Toolkit communicatieplan met daarbij tools voor communicatie.
- Een aparte besloten kamer voor LEADER coördinatoren waar zij interactief met elkaar kunnen communiceren.

Om (internationale) samenwerking te bevorderen zijn o.a. de volgende acties uitgevoerd:

- Plaatsen handreiking voor samenwerking binnen LEADER op website (augustus 2016)
- Plaatsen leidraad voor de tenuitvoerlegging van de LEADER samenwerkingsactiviteiten in plattelandsontwikkelingsprogramma's 2014-2020.
- Plaatsen van lijst met thema's van de Nederlandse en Vlaamse LAG's (ontwikkeld i.s.m. Vlaanderen)
- Organiseren bijeenkomst met delegatie van ELARD met daarbij enkele Nederlandse Leadergroepen (25 oktober)

Het Netwerk Platteland was op Europees niveau vertegenwoordigd bij:

- de subgroup Leader (16 februari 2016)
- workshop over LEADER van de ENRD (14 juni 2016).
- het digitaal platform LEADER Cooperation Practitioner-led working group (december 2016).

3.5 Overige Europese bijeenkomsten

In paragraaf 1.4 zijn de “vaste” EU-overlegorganen benoemd, waaraan door het Regiebureau POP is deelgenomen. In deze paragraaf worden de overige bijeenkomsten beschreven waaraan door het NSU is deelgenomen. Van deze bijeenkomsten zijn de verslagen, presentaties en waarnemingen teruggekoppeld aan de Nederlandse achterban en zijn berichten op de website van het Netwerk Platteland geplaatst.

De Subgroep Innovatie (EIP-AGRI) had in 2016 een Nederlandse deelnemer van een kennisinstelling en een vertegenwoordiger van de Nederlandse publieke agrarische adviesorganen.

Op 12 en 13 oktober 2016, midden in de “European Week of the Regions & Cities”, waren vertegenwoordigers van alle provincies, het ministerie van Economische Zaken, RVO.nl (georganiseerd door het NSU-team) en het IPO in Brussel. Deze Nederlandse kerngroep van publieke plattelands- en landbouwexperts heeft zich hier georiënteerd op relevante ontwikkelingen voor het “GLB na 2020”. De deelnemers kregen een toelichting van een groot aantal Europese instellingen en spelers. Tijdens de bijeenkomst vond in Brussel ook een belangrijke visie-bijeenkomst plaats; “Food 2030”. Een aantal deelnemers heeft hiervan de livestream gevolgd.

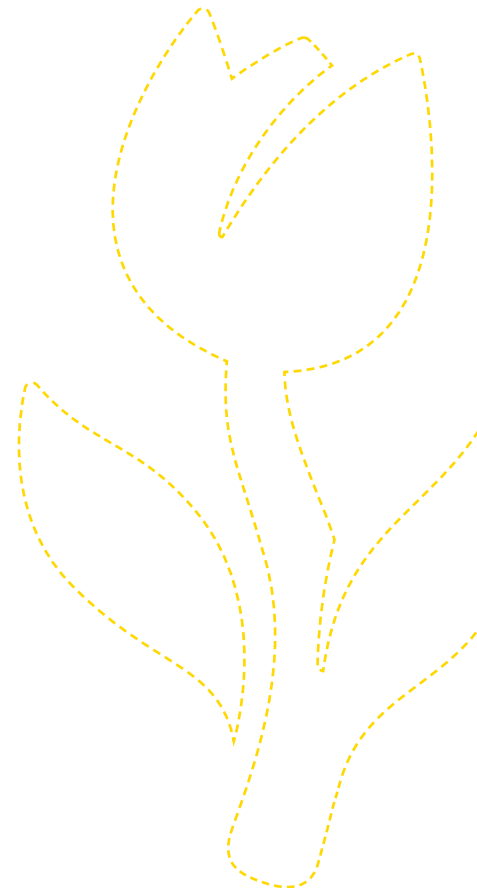
Het doel van de studiebijeenkomst was om kennis op te doen van de Brusselse realiteit en kennismaken met belangrijke EU-instituten. Tijdens de bijeenkomst werden verschillende presentaties gegeven door o.a. het Servicepoint EIP-Agri, LTO, het Huis van de Nederlandse provincies, en de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel. In een interactieve sessie zijn bovendien gezamenlijke beelden ontwikkeld van Toekomst GLB/POP4.

Van 30 november tot en met 2 december heeft de NSU een studiereis georganiseerd over Short Food Supply Chains voor 16 Finnen en een aantal Nederlandse deelnemers. Hierbij werden verschillende locaties bezocht, presentaties gehouden en discussies gevoerd. De Finnen waren op zoek naar succesvolle businessmodellen waarmee ze in Finland aan de slag zouden kunnen. De studiereis werd zeer gewaardeerd en is een voorbeeld van hoe lidstaten elkaar kunnen helpen.

4

Organisatie

4.1 Communicatie en websites

Communicatie is een hoofdbestanddeel van alle activiteiten van het Regiebureau POP als intermediair voor betrokkenen bij POP3. Het communicatieplan 2014-2020 van POP3 was daarbij in 2016 richtinggevend. Activiteiten met een zeer communicatief karakter zijn de bijeenkomsten die het Regiebureau POP organiseert, informatieve gesprekken die worden gevoerd, de communicatie via nieuwsbrieven en de twee websites en communicatie via diverse social media.

4.1.1 Website Regiebureau POP

De website van het Regiebureau POP is in augustus 2016 volledig vernieuwd. Op de website is een afgeschermd ruimte gecreëerd waar documenten geplaatst en geraadpleegd kunnen worden, bijvoorbeeld door de leden van het Twaalf Provinciën Overleg maar ook de deelnemers aan de basiscursus of masterclasses.

4.1.2 Website Netwerk Platteland

In juni 2016 is ook de website van het Netwerk Platteland volledig vernieuwd. De nieuwsbrief had in 2016 2291 abonnees. Via Twitter, Facebook en LinkedIn zijn berichten naar het Netwerk Platteland gestuurd en is informatie over POP3 gedeeld. Er zijn in 2016 200 volgers op Twitter bijgekomen. In totaal heeft het Netwerk Platteland nu ongeveer 1700 volgers. De NSU is in 2016 gestart met Facebook en heeft nu 250 volgers.

4.2 Personeel en formatie

Het Regiebureau POP heeft als programmaorganisatie geen eigen ambtelijke formatie, maar werkt met detacheringen vanuit EZ en de provincies. In bijlage 2 is een overzicht van de medewerkers van het Regiebureau POP in 2016 opgenomen.

In 2017 wordt een nieuw formatieplan vastgesteld. Dit is relevant voor de vaststelling van de Technische Bijstand, de vergoedingen voor huisvesting en de verhuizing naar de nieuwe locatie inclusief ICT.

Sinds half 2016 heeft het Regiebureau POP een vaste bedrijfsarts, een vaste bedrijfsmaatschappelijk werker en een vaste P&O ondersteuner. Hierdoor kon een Sociaal Medisch Team worden ingesteld. De door de provincies geleverde medewerkers zijn nu gekoppeld aan vaste managers bij hun provincies, zodat daarmee afspraken gemaakt kunnen worden bij ziekte en verlof.

4.3 Bedrijfsvoering

Het Regiebureau POP wordt op diverse gebieden ondersteund door diensten van het Ministerie van EZ. Op financieel-administratief gebied door het Financieel Diensten Centrum (FDC), op personeelsgebied door de directie Bedrijfsvoering (DB) en het Personeels Service Center (PSC). Voor de algehele bedrijfsvoering kan een beroep worden gedaan op een onderdeel van de directie Bedrijfsvoering. In 2016 is besloten het beheer en de profielen van onze twee websites neer te leggen bij Dienst ICT Uitvoering (DICTU).

4.4 Facilitair

Het Regiebureau POP huurt per 1 juli 2013 kantooruimte van het Openbaar Ministerie. Met de huisvesting samenhangende faciliteiten worden afgenomen van de Belastingdienst.

Het Regiebureau POP maakt gebruik van de technische infrastructuur van EZ en wordt op ICT-gebied ondersteund door de Dienst ICT Uitvoering (DICTU).

In 2016 is gestart met het overleg om per 1 september 2017 te verhuizen conform het plan van het Rijksvastgoedbedrijf.

4.5 Financieel

De uitgaven van het Regiebureau POP zijn binnen de beschikbare financiële kaders, i.c. de begroting, gebleven.

Bijlage 1: Samenstelling Comité van Toezicht POP NL in 2016

■ **De vertegenwoordiging namens de staatssecretaris van Economische Zaken**

De heer **A. H. Gierveld**, Ministerie van Economische zaken, directie ELVV (voorzitter)

Mevrouw **M.E. Pondman**, Ministerie van Economische zaken, directie ELVV, in de loop van 2016 opgevolgd door mevrouw M.C. Remmers, Ministerie van Economische Zaken, directie ELVV

De heer **M.M. van der Burg**, Ministerie van Economische Zaken, Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO.nl)

■ **De vertegenwoordiging van de provincies**

De heer **G.M. Biermann**, provincie Noord-Holland, namens landsdeel West

Mevrouw **A. Hijlkema**, provincie Fryslân, namens landsdeel Noord

De heer **T.J.D. Mulder**, provincie Limburg, namens landsdeel Zuid

De heer **A. Thijssen**, provincie Gelderland, namens landsdeel Oost

■ **De raadgevende leden**

De heer **A.J. Vermuë**, namens de Unie van Waterschappen

De heer **G.C. van 't Klooster**, Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO), namens de landbouworganisaties

Mevrouw **N.J. Both**, Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt, namens de sociaal- en economische partners

Mevrouw **H.B. Scheeringa**, namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

De heer **W.J. Kooy**, Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer / BoerenNatuur.nl, namens de natuur- en milieuorganisaties

Mevrouw **S. Osaer**, namens de Europese Commissie

■ **Het secretariaat**

Mevrouw **J. Gooijer**, secretaris, directeur Regiebureau POP

Mevrouw **A.M.P. Nap**, adjunct secretaris, senior stafmedewerker Regiebureau POP

Bijlage 2: Personeel Regiebureau POP in 2016

■ **Directeur**

De heer ir. J.A.W.H.M. Zwetsloot *(tot 1 mei 2016)*

Mevrouw drs. J. Gooijer *(vanaf 1 mei 2016)*

■ **Staf Programmteam**

Mevrouw ing. D.N. Crielaard, stafmedewerker

Mevrouw mr. drs. A.M.P. Nap, senior stafmedewerker

De heer F. Schenk, senior stafmedewerker

Mevrouw W.L.M. Verviers-Rigter, senior stafmedewerker

De heer ir. A. IJlst, MT-lid/teamleider, plv. directeur

■ **Staf Netwerk Support Unit**

De heer ir. C.W. Anker, nationaal coördinator EIP-Agri

Mevrouw A.M.P.A. Canjels, nationaal coördinator EIP-Agri

De heer drs. J. Hartholt, Inspirator Netwerk Platteland, manager NSU *(tot 1 augustus 2016)*

Mevrouw drs. E.G.C. Landman-Sinnema, MT-lid/teamleider *(vanaf 15 oktober 2016)*

De heer ing. F. van de Ven MSc, senior stafmedewerker

Mevrouw ir. B.G.A. Vrieling, senior stafmedewerker

■ **Staf van de directie**

Mevrouw S. Prijs, officemanagement

Mevrouw M.W.M. Bont, webmaster en communicatie

■ **Extra ondersteuning van provincies wordt verleend door**

Mevrouw mr. E.M.J. van Gelderen

De heer ing. A. Vorstenburg

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland